

A magyarországi zsidó vezetők rövidlátásának, formális jogi beállítottságának és hangsúlyozott hazafiasságának nem csupán az írható a terhére, hogy elhallgatták, amit az európai zsidóság mártíromságáról tudtak, de az is, hogy nem mindig nyújtottak segítő kezet szomszédos országokbeli hitsorsosaiknak. 1943 elején például a pozsonyi Zsidó Tanács égisze alatt létrehozott illegális szervezet, a Pracovná Skupina, azaz Munkacsoport egyik alapítója és vezetője, Gisi Fleischmann pénzt kért a magyarországi zsidóság vezetőitől a munkatáborokban sínylődő szlovák zsidók számára és arra a célra, hogy lefizethessék Dieter von Wislicenyt, a szlovákiai deportálások irányítóját az SS részéről. De a magyarországi zsidó vezetők elutasították a kérést, mondván, hogy a fennálló szabályok értelmében nincs joguk pénzt adni, ha azt nem valamely helyi közösség céljaira fordítják. Arról nem is szólva, hogy pénzek „illegális” felhasználásáról még csak hallani sem akartak. Mindössze arra voltak hajlandók, hogy bizonyos összeget kiutaljanak, de csak azzal a feltétellel, ha ezt törvényes kezek között, valamely bank útján juttathatják el, ami természetesen képtelenség volt. Gisi Fleischmannt végtelenül elkésértette az a bánásmód, amiben Budapesten részesült. Erről 1943. január 14-i keltezésű levelében számolt be Nathan Schwalbnak, a Haluc genfi megbízottjának. Ebben a levélben olvassuk egyebek között, hogy „ami ott-tartózkodásomat illeti, a zsidó élet vezető személyiségeivel volt dolgom, s mindenekelőtt és teljes tárgyilagossággal meg kell állapítanom, hogy ottani barátaink nem ismerik a zsidó szolidaritást, nincs bennük szociális felelősségtudat, sem jótekonysági érzék”⁶⁴.

Stern Samu, mihelyt az ország német megszállás alá került, belátta végzetes tévedését, s mélységes sajnálkozását fejezte ki, hogy időben nem küldött segítséget a szlovák zsidóknak.⁶⁵ Fleischmann és munkacsoportja pedig némi elégtétellel vette tudomásul, hogy nem sokkal a magyarországi zsidó vezetők elutasító válaszát követően pontosan az ő segítségükkel jöhetett létre, mégpedig cionisták irányítása alatt egy olyan új szervezet, amely kifejezetten azért alakult, hogy a náci üldözések áldozatainak nyújtson segítséget.

Zsidó menekültek Magyarországon

A magyarországi zsidó közösséget méltán illeti elismerés azért, ahogyan a megszállás előtti időszakban azt a sokezernyi menekültet fogadta, akik az otthoni üldöztetés elől Magyarországra jöttek, hogy itt leljenek menedéket.

A legelső menekültek Németországból érkeztek, nem sokkal azután, hogy a nürnbergi törvényeket 1935-ben elfogadták. Őket követték már jó-